

Generalitat de Catalunya
Secretari d'Empresa i Competitivitat
Passeig de Gràcia, 105
08008 Barcelona

Manresa, 7 d'abril del 2014

Assumpte: Recurs d'alçada contra la resolució del 4 de març de 2014, de la direcció general d'Energia, Mines i Seguretat Industrial, per la qual s'atorga a l'empresa Iberpotash SA l'autorització administrativa per la modificació del centre productor de potassa i sal a Súria, i contra la Declaració d'Impacte Ambiental favorable del 4 de febrer de 2014, de la direcció general de Qualitat Ambiental, que l'esmentada resolució inclou al seu punt segon.

Benvolguts senyors,

La resolució del 4 de març de 2014 de la DG d'Energia, Mines i Seguretat Industrial atorga a l'empresa Iberpotash SA l'autorització administrativa sol·licitada per la modificació del seu centre productor de potassa i sal a Súria, comarca de Bages. Per les qüestions ambientals del pla, aquesta resolució remet a la Declaració d'Impacte Ambiental (DIA) favorable emesa per la DG de Qualitat Ambiental del dpt. de Territori i Sostenibilitat el 4 de febrer del 2014. Formalment la resolució incorpora, al seu punt núm.2, l'apartat 9 de la DIA que llista prescripcions i mesures ambientals correctores. Per tant, la resolució de la DG d'Energia, Mines i Seguretat Industrial i la Declaració d'Impacte Ambiental són indiestriables.

Contra les esmentades resolució i DIA, la plataforma Montsalat, sent part interessada en les qüestions ambientals de les explotacions mineres de sal i potassa a la comarca de Bages, interposa recurs d'alçada pels motius que s'avancen a continuació, sense descartar raons addicionals que puguin sorgir de l'anàlisi més pausada dels documents o de fets posteriors.

L'Estudi d'Impacte Ambiental i la posterior Declaració d'Impacte Ambiental de la modificació del centre productor de potassa i sal a Súria giren al voltant de les quantitats de residus salins que s'aboquen al runam del Fusteret i de la salmorra que es genera i s'evacua pel col·lector, comparant les magnituds actuals amb les que resulten del pla.

El pla no presenta cap canvi significatiu en la quantitat estimada de residus abocats al runam. L'increment de la generació de residus salins resultant de l'increment de l'extracció de potassa es compensa per la previsió de venda de sal. La quantitat de residus salins estimada sota l'aplicació del pla està condicionada a resultats comercials, per ara incerts. L'al·legació de Montsalat (registre 0298E/9194/2013 de 12.09.13) feia notar la volatilitat de plans comercials futurs, assenyalant la necessitat d'avaluar amb cautela els resultats ambientals sota escenaris de major o menor venda de sal. La resposta de la DGQA a l'al·legació coincideix amb Montsalat, en el sentit que no és l'objectiu d'un Estudi d'Impacte Ambiental (EIA) ni de la DGQA avaluar plans comercials. Però la DGQA no actua en conseqüència, sinó que, ben al revés, accepta plenament els plans comercials com a fets immutables. Si l'EIA i la DIA han de quedar-se al marge de consideracions comercials –tal com entenem també des de Montsalat–, llavors els estudis ambientals han de contemplar els escenaris en els quals aquest plans comercials no es compleixin, o bé es compleixin només parcialment. L'actitud de la DGQA de prendre per fets ambientals el que són plans comercials és un error d'inici, una contradicció conceptual en frontal desacord amb allò que la pròpia DGQA respon a l'al·legació de Montsalat, que invalida les conclusions posteriors. Si, com tan sovint passa amb els plans comercials de les empreses, els plans de venda de sal del projecte d'Iberpotash no es compleixen plenament, llavors aquest pla generarà més residus i significarà l'increment de la quantitat actual de residus abocats al runam. Les dades del

projecte quantifiquen el residu actualment abocat al runam en 917.063 tones/any. Prop d'un milió de tones anuals és una magnitud ja desorbitada; un pla que arrisca a augmentar-la encara més s'hauria de considerar ambientalment desfavorable. En qualsevol cas, no és la quantitat futura de residus salins la magnitud que permet a la DIA decidir sobre la bondat ambiental del pla.

En canvi, l'informe del projecte preveu una reducció del 48% de la salmorra generada al conjunt de l'explotació minera de Sùria. Aquesta significativa reducció de la salmorra és el benefici ambiental del projecte, motiu principal pel qual rep una DIA positiva de la DGQA i una resolució favorable de la DG d'Energia, Mines i Seguretat Industrial. Fixem-nos doncs en les dades de les quantitats de salmorra.

Els volums i els orígens de salmorra actuals d'Iberpotash a Sùria són, extrets del projecte (EIA pàg.206) i transcrits al punt 1.1.1 del projecte, els següents:

Procedència	Volum actual 2012 (m3/any)	Volum previst 2015 (m3/any)
procés	703.981	365.477
pluvial	66.670	66.670
escorrenties del dipòsit	61.950	61.950
Total Iberpotash Sùria	832.601	494.067

També s'informa (EIA pàg.206) que l'aportació de salmorra al col·lector per l'explotació de Sùria està actualment al 81% del total autoritzat.

Afegim-hi algunes dades ambientals fonamentals més que no hem sabut trobar en la documentació del pla:

- el dipòsit salí de Sùria, el runam del Fusteret, ocupa 27 Has (= 270.000 m²)
- la pluviositat al municipi de Sùria, segons informa el web del seu Ajuntament, és de 550 mm/any (= 0,55 m³/any).
- l'aigua del Cardener té 47 mg Cl/L al punt de mostratge de ribera del Coaner, amunt de Sùria (mitjana de resultats de Montsalat del 2011 al 2014)
- l'aigua del Cardener té 297 mg Cl/L al punt de mostratge d'Antius, avall de Sùria (mitjana de resultats de Montsalat del 2011 al 2014)

Un simple càlcul indica que la quantitat de salmorra produïda amb la pluja al runam de Sùria és:

$$0,55 \text{ m}^3 \text{ aigua/m}^2 \text{ any} * 270.000 \text{ m}^2 \text{ runam} = 148.500 \text{ m}^3 \text{ salmorra/any}$$

Caldria sumar encara la salmorra derivada de l'aigua dels fangs, del 8% d'humitat que contenen els residus salins al ser abocats i la que es produeix a tot el runam per la higroscòpia de la sal comuna quan la humitat relativa de l'aire supera el 75%. Caldria també restar l'aigua que s'evapora del runam, que és poca pels pendents del runam, per l'absència total de vegetació que pugui evapo-transpirar, per la solubilitat de la sal que afavoreix el desenvolupament de geomorfologies de rascler a la superfície del runam i per la ja esmentada higroscòpia de la sal que reté l'aigua. Els factors de la suma seran més grans que la resta per l'evaporació, però, en un biaix en favor dels plantejaments del projecte miner, podem aquí ometre aquestes precisions i quedar-nos només amb la salmorra originada al runam per la pluja, el component majoritari, de l'ordre de 148.500 m³ en un any de pluviositat normal.

Les dades a l'engròs són doncs que el runam del Fusteret de Sùria genera cada any 148.500 m³ de salmorra, dels quals 61.950 m³ es capten i es condueixen cap al col·lector de salmorres. La diferència, 148.500 - 61950 = 86550 m³ salmorra/any, no es recull, ni hi ha plans per recollir-la. La salmorra que Iberpotash capta del runam de Sùria no arriba ni a la meitat de la que s'hi produeix.

Els resultats d'anàlisi d'aigua mostren un salt sobtat i permanent de salinitat al riu Cardener al seu pas per Sùria. Aquest salt de salinitat a l'aigua es produeix exactament al tram de riu entre la central del canal de

Reguant en desús i el pont de la Pobla, enfront dels horts del Fusteret i de la torre de la Pobla, a menys d'un quilòmetre de distància del runam. Al superar els 250 mg Cl/L, l'aigua del Cardener avall de Súria és inadeguada per la potabilització amb mitjans convencionals.

Cal pensar que l'increment de salinitat al riu Cardener al seu pas prop del runam és degut, molt majoritàriament, a la salmorra que el runam produeix i que no és captada ni derivada al col·lector de salmorres.

La DIA no pot ser de cap manera positiva quan les dades de l'Estudi d'Impacte Ambiental indiquen que la majoria de la salmorra produïda pel runam no es recull i les dades ambientals que el riu Cardener, el curs d'aigua principal, es salinitza precisament aquí.

A més, es dona la circumstància que l'execució del projecte es va iniciar abans d'aquestes aprovacions administratives; s'estava excavant el túnel en rampa ja l'octubre de 2012 i es treballava en els fonaments de la planta de sal *vacuum* el gener del 2014. El fet és reprovable, calen els permisos abans d'executar les obres.

D'altra banda, l'inici prematur de les obres permet confrontar els fets amb les dades i previsions del projecte. El maig de 2013, la rampa en construcció va interceptar aigua subterrània salada. El cabal és de 1350 L/min (= 22,5 L/s), segons la inspecció realitzada per l'ACA el 22.05.13. Si aquest cabal es manté constant, equival a un volum d'uns 700.000 m³/any que multiplica per 4 o 5 el volum de salmorra generada al runam. Però ni el pla, ni el seu EIA ni la DIA aprovada no preveuen cap aportació d'aigua salada provinent de la nova rampa. La Resolució de la DG d'Energia, Mines i Seguretat Industrial i la DIA de la DGQA falten a consciència a la veritat a l'aprovar sense modificacions un pla que no contempla cap aportació de salmorra de la planta, quan és públic i notori que Iberpotash ha d'evacuar un cabal important d'aigua salada de la rampa que construeix.

Des del maig de 2013 ençà, camions cisterna transporten salmorra entre les plantes mineres de Súria i Sallent.

Les dades d'explotació del col·lector de salmorres mostren que l'aportació de cabal a Súria ha pujat a partir del maig del 2013, situant-se a tocar del seu valor mitjà límit de 53 L/s. La branca del Cardener del col·lector de salmorres funciona a capacitat màxima.

Les mateixes dades indiquen que també ha augmentat l'aportació de cabal a Sallent i que la capacitat del col·lector a Sallent, sense ser tan crítica, també s'acosta al màxim. La més mínima avaria del col·lector significarà l'aturada de les plantes mineres, l'abocament discret de més salmorra als rius, o la filera de camions cisterna a la carretera C-55 anant a abocar salmorra al mar.

Si s'assigna a la planta de Súria tot l'increment d'aportacions al col·lector a partir del maig 2013, el resultat que s'obté indica que Súria ha registrat un augment en la generació de salmorra de l'ordre del +50%.

En definitiva, l'inici del pla d'ampliació de les instal·lacions mineres de Súria que rep l'aprovació ambiental perquè promet reduir en -48% la salmorra generada, en realitat, exactament al contrari, ha causat un increment de la salmorra estimat en +50%. L'augment de salmorra generada ha estat tan considerable que ha saturat la capacitat del col·lector a Súria i quasi també a Sallent. Pitjor encara, aquest increment de salmorra ocasionat pel nou túnel roba tota possibilitat d'evacuar pel col·lector la part de salmorra generada pels runams que actualment no s'arriba a controlar no només a Súria, sinó també a Sallent. S'ha de recordar que les respectives autoritzacions ambientals –la de Sallent revocada l'octubre del 2013 pel TSJC per incompliment de les mesures correctores de la gestió de la salmorra i per altres motius- obliguen a recollir i evacuar pel col·lector tota la salmorra generada als runams.

La Resolució de la DG d'Energia, Mines i Seguretat Industrial i la DIA de la DGQA aproven la modificació de la planta minera de Súria en base a unes dades ambientals del pla que s'han demostrat radicalment falses.

Per la salvaguarda de la qualitat de l'aigua de la conca del Llobregat i dels seus abastaments, i per mantenir l'opció d'una activitat minera respectuosa amb la legalitat ambiental, sol·licito pels motius exposats l'anul·lació de la Declaració d'Impacte Ambiental del 4 de febrer de 2014 de la DG de Qualitat Ambiental i de la Resolució del 4 de març de 2014 de la DG Energia, Mines i Seguretat Industrial favorables al pla de modificació del centre productor de potassa i sal a Súria.

Ben cordialment.

Plataforma cívica Montsalat

montsalat@gmail.com; <http://www.lasequia.cat>